

Slovenski dom

Stev. 168

V Ljubljani, četrtek 25. julija 1940

Leto V

Napovedi o namenu obiska romunskih in bolgarskih državnikov v Nemčiji:

Končna ureditev odnošajev med Romunijo ter Madžarsko in Bolgarijo

Romunija je pripravljena odstopiti Madžarski in Bolgari dele svojega ozemlja, zamenjati manjšine, potem pa skleniti prijateljsko pogodbo z njima

Budimpešta, 25. julija. m. V madžarski javnosti vlada veliko zadovoljstvo v zvezi s pogajanjmi, ki se bodo začela v Nemčiji. Nemško povabilo romunskim in bolgarskim državnikom smatrajo Madžari kot začetek nemške akcije za končno ureditev položaja v Podonavju in v jugovzhodni Evropi. Ureditev romunsko-madžarskih odnošajev bo prav kratkem izvedena in ne bo treba čakati na konec vojske z Veliko Britanijo. Nemčija se je odločila — poudarjajo v Budimpešti — izkoristiti svoj vpliv in pripraviti Romunijo do tega, da popusti bolgarskim in madžarskim zahtevam.

Pogajanja se bodo pričela jutri v Salzburgu in bodo trajala najbrž samo en dan. Poročajo, da je romunska vlada že sklenila sprejeti bolgarske in madžarske zahteve. Zatrjujejo tudi, da sta predsednik romunske vlade Gigurtu in zunanji minister Manuilescu nesla s seboj v Nemčijo tudi načrte, ki jih bosta predložila von Ribbentropu. Načrt določa odstopitev nekaterih pokrajin Madžarski in Bolgariji.

V Budimpešti potrjujejo vesti, da se je romunska vlada že prej izrazila, da je pripravljena vrniti Madžarski del Transilvanije, Bolgariji pa del Dobrudže, in da bo takoj nato začela s tema državama pogajanja za izmenjavo prebivalstva na podlagi novih mej. Zatem se bodo pričela pogajanja za sklenitev romunsko-madžarske prijateljske pogodbe, ki

bo veljala za daljšo dobo, da bi se Romunija rešila skrbi na svoji zahodni meji. Enak predlog bo Romunija stavila tudi Bolgariji. Bukarešta, 25. julija. m. Transcontinental Press poroča: Romunsko časopisje pripisuje potovanju predsednika vlade Gigurtu in zunanjega ministra Manuilescu v Nemčijo ter njunim razgovorom z Ribbentropom največjo pozornost in pomen. Romunska državna spremlja na poti v Salzburg nemški poslanik v Bukarešti dr. Wilhelm Fabrizius, razen njega pa še nekaj višjih uradnikov iz predsedstva vlade in iz zunanjega ministristva.

Romunski listi pa zanikajo vesti, da je v zvezi z odhodom romunskih državnikov tudi potovanje bolgarskih državnikov v Nemčijo. Listi pišejo, da je treba potovanje bolgarskega predsednika vlade in zunanjega ministra postaviti na čisto drugo mesto.

Romunski državniki povabljeni tudi v Rim

Po italijanskih napovedih naj bi pri drugem razdobju urejevanja na jugovzhodu odločujoče sodelovala Italija

Rim, 25. julija. o. Uradno poročajo: Predsednik romunskega ministrskega sveta Gigurtu ter zunanji minister Manuilescu bosta s soboto 27. julija dopotovala v Rim, kjer se bosta sešla s predsednikom vlade Mussolinijem in zunanjim ministrom grofom Ciano.

Rim, 25. julija. m. Evropa Press poroča: V Rimu smatrajo, da pogajanja v Nemčiji predstavljajo samo prvo razdobje za ureditev

odnošajev v Podonavju in jugovzhodni Evropi in da bo drugo razdobje označeno s sodelovanjem Italije pri pogajanjih.

Bukarešta, 25. julija. o. Uradno poročajo, da bosta predsednik vlade Gigurtu ter zunanji minister Manuilescu na povabilo italijanske vlade v petek zvečer iz Salzburga odpotovala v Rim na posveto s predsednikom italijanske vlade Mussolinijem in zunanjim ministrom grofom Ciano.

Romunska državna štampa davi v spremstvu raznih strokovnjakov s posbnim vlakom odpotovala v Nemčijo.

Pred odhodom je predsednik romunske vlade dal zastopniku italijanske agencije Stefani izjavo, v kateri pravi, da je izredno zadovoljen, da bo mogel pri tej priliki priti v neposredni stik z velikima poglavarjema Italije in Nemčije in da bo to svidenje koristilo bodočim odnošajem med Romunijo ter Nemčijo in Italijo. Zlasti je vesel svidenja z Mussolinijem, saj smatra Romunija Italijo vedno kot svojo mater. Duhovna skupnost z Italijo je bila tista, ki je vedno ohranjala romunsko pleme. Mussolinijev pogled vladanja mora biti zgled vsem, ki vodijo usodo držav.

Zunanji minister Manuilescu pa je izjavil, da je romunski uradni obisk v Nemčiji in Italiji začetek nove romunske zunanje politike. Minister je vesel, da bo navezal osebne stike z voditelji fašistične Italije ter videl Mussolinija in Ciana te dni, ki so tako glavni za italijansko vojsko.

Bukarešta, 25. julija. m. Snoči je imela sejo romunska vlada. Na njej so bile določene smernice za pogajanja, ki jih bosta imela romunski predsednik vlade in zunanji minister v Salzburgu. Na seji je ministrski predsednik Gigurtu obvestil ostale ministre, da je včeraj dobil tudi povabilo italijanske vlade, da po obisku v Nemčiji z zunanjim ministrom obišče tudi Rim. Romunski predsednik vlade in zunanji minister sta takoj po seji — bile je to okoli polnoči — odpotovala s posebnim vlakom v Salzburg.

Italijanski bombniki so drugič napadli Haifo

London, 25. jul. o. Reuter. Včeraj je bombardiral palestinsko pristanišče Haifo 10 sovražnih letal, ki so zmetali okoli 100 bomb nad mesto. Ob tej priliki je izgubilo 46 ljudi življenje, 18 pa je bilo huje ranjenih. Podrobnosti o škodi, ki so jo prizadejale bombe, niso znane.

Nekje v Italiji, 25. julija. Stefani. Italijansko vojno poročilo št. 59. pravi: Naše podmornice so potopile na Sredozemskem morju eno sovražno torpedovko in eno podmornico. Oddelek naših bombnikov je izvedel uspešen napad na pomorsko

oporišče na Malti. Kljub srditemu sovražnemu ognju je bila naloga v celoti izvršena. Opaziti je bilo mnogo požarov.

V Severni Afriki sta bili ob spopadu v zraku sestreljeni dve sovražni letali. Na italijanski strani ni bilo izgub. V noči od 23. na 24. julij je bilo dano znamenje za alarm v Gaeti, zatem pa v Rimu. Protiletalske baterije so stopile v akcijo. Sovražna letala niso vrgla bomb. Nekaj oseb je bilo ranjenih od drobcev granat.

Hud napad številnih nemških letal na južno Anglijo

Pri napadu so sodelovala tudi ameriška letala, zasežena v Franciji

London, 25. julija. o. Reuter. Včeraj so izvedla nemška letala dva večja skupinska poleta in to nad jugovzhodno Anglijo v področju reke Temze ter nad južnim delom Anglije v Rokavskem prelivu pred Doverom. Angleska letala so se takoj dvignila in se spustila v boj z nemškimi letali. Nemci so poslali ob tej priliki razne vrste letal, med katerimi so bila tudi ameriška letala, ki so jih dobili po premirju s Francijo. V boju pa so delovala tudi najmodernejša nemška letala tipa Heinkel 115. Do polnoči so sestrelili Angleži 12 nemških letal in sicer 10 so jih sestrelili lovška letala, dve pa sta bili sestreljeni od protiletalskih baterij. Po polnoči pa je zavladalo zatišje. Kakšna škoda in koliko žrtev je bilo pri tem bombnem napadu na Anglijo, do sedaj še ni ugotovljeno.

Berlin, 25. julija. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Neka nemška podmornica je izvedla napad na konvoj v močnem spremstvu ter potopila dve sovražni oboroženi trgovski ladji s skupno tonažo 14.000 ton. Zaradi slabih vremenskih razmer je bilo udeleževanje letalskih sil malenkostno. V Južni Angliji so bile bombardirane železniške proge, ceste in skladišča vojnega materiala. Pri ogledniških poletih nad Kanalom in in ob južni obali Anglije so angleska letala potopila z bombami dve patrolni ladji in eno ladjo za pobiranje min ter poškodovale tudi četrto ladjo.

V Severnem morju se je našim bombnikom posrečilo potopiti eno sovražno podmornico. V noči od 23. na 24. julij so britanski bombniki letali nad severno in zahodno Nemčijo na več mestih bombe, niso pa dosegli večjega uspeha. Naša lovška letala so sestrelila dva sovražna aparata, naša protiletalska artilerija pa še enega. Eno naše letalo se ni vrnilo.

London, 25. julija. AA. Reuter: Letalsko ministertvo sporoča: Predsedniči so britanski bombniki izvedli napade v Nemčiji in Holaniji ter so pri tej priliki napadli letalske tovarne v Gothi, Venzensdorfu, v Kasselu ter skladišča goriva v Hamburgu in Gelsenkirchenu, železniške zveze, tovarne postaje, baterije protiletalskega topništva, rektorske oddelke in 12 letališč. Zbito je bilo eno sovražno lovsko letalo, ki je poskušalo zadržati en naš bombnik. Eno naše letalo se ni vrnilo. Britanska letala obrežnega poveljstva so izvedla poleg rednih svojih ogledniških poletov napade na patrolne ladje v Dunkerqueu. Letala obrežnega poveljstva so zbila eno sovražno vodno letalo na odprtem morju blizu severovzhodne škotske obale, čez noč pa so izvedla napade na skladišče petroleja v Vlissingenu ter doko v Amsterdamu. Danes so naša lovška letala in protiletalsko topništvo zbila osem sovražnih letal. Mi smo izgubili 2 lovski letali.

Vesti 25. julija

Novi oddelki kanadskih in avstralskih čet so dospeli v Gibraltar, da ojačajo tam posadke. Dospeli so tudi velike količine hrane, orožja in vojnega materiala vseh vrst. Civilisti so se morali iz Gibraltara izseliti, zaradi tega, da naredijo prostora za angleske čete, poroča agencija »United Press« in dostavlja, da se Gibraltar očito pripravlja na obleganje s kopnega in iz zraka.

Romunska vlada je postavila komisarja največji petrolejski družbi »Astra Romana«, ki je last velike angleške družbe Shell. Komisarjeva naloga bo, da bo petrolejsko proizvodnjo te družbe usmeril v Nemčijo ter ima za to vsa potrebna pooblastila.

Angleški minister za izdelavo letal, lord Beaverbrook, je imel snoči po radiu govor, v katerem pravi, da je Anglija dozdaj kupila v Združenih državah 12.115 letalskih motorjev. Po sporazumu, doseženem med angleško nakupovalno komisijo ter ameriškim vojnim ministrom, bo odelj Anglija dobivala iz Združenih držav mesečno 3000 najmodernejših letal, njena lastna proizvodnja pa je narasla tako, da je letos julija dala še enkrat toliko letal, kakor v istem času lani.

Angleška zračna vojska je v obrambi močnejša od nemškega letalstva, ki je številnejše. Zaradi tega je zdaj nemogoče, da bi nemško letalstvo obvladalo angleško ozračje, dokler pa tega ni, so nade v uspešen napad na Anglijo dvomljive, piše v letu »New York Times« slovit ameriški letalski izumitelj Sikorski, ki je pred kratkim preizkusil vsa najnovejša nemška in angleška letala.

V Londonu je bila sestavljena nova češkoslovaška vlada, katero je Anglija že uradno priznala. Vlado tvorijo dr. Beneš kot predsednik, dr. Šramek kot podpredsednik, Jan Masaryk kot zunanji minister, gen. Ingr kot vojni minister, Jan Slavik kot notranji minister in drugi.

Poveljnik italijanske križarke »Bartolomeo Colleoni«, Umberto Novaro, je umrl zaradi ran, dobljenih ob potopu svoje ladje. Smrt ga je doletela na krovu angleške bolniške ladje v Aleksandriji. Pokopan je bil včeraj v Aleksandriji z vsemi vojaškimi častmi. Pogreba se je udeležilo več angleških visokih pomorskih častnikov in 200 mornarjev.

Berlinski narodnosocialistični list »Angriff« prinaša daljši članek o napovedih, da bi utegnili priti do razdora med Nemčijo in Italijo. List pravi, da je zadnji obisk grofa Ciana v Berlinu dokaz, da se to ne bo zgodilo in da bodo Angleži ob skorajšnjem uničenju svoje države čutili, kako zmotne so bile vse take napovedi.

Hude demonstracije proti Združenim državam so bile po vseh tistih kitajskih mestih, ki so v oblasti Japoncev. Iz svobodne Kitajske pa prihajajo vesti, da tam uradni zastopniki poudarjajo potrebo po čim tesnejšem sodelovanju Kitajske z Združenimi državami in z Sovjetsko Rusijo, ki bosta še naprej pomagali Kitajcem v boju zoper Japonce.

Komunistična stranka v baltičnih državah je že začela ustanavljati rdečo milico, katere namen je braniti sovjetski red v teh državah. Ker ga je baje uvedlo ljudstvo samo, je taka obramba kaj nerazumljiva.

Italijanske oblasti uradno zanikujejo angleško poročilo, da bi bila 16. julija pred Tobrukom potopljena italijanska križarka »San Giorgio«, ko je angleški rušilec napadel to pristanišče.

Angleška letala so nad Francijo metala in bodo še metala letake, ki vsebujejo obvestila o pogojih premirja med Nemčijo in Francijo in o usodi francoskega brodomarja, je izjavil angleški propagandni minister Duff Cooper.

Sovjetska vlada je privolila v imenovanje bivšega romunskega zunanjega ministra Gafencu za novega romunskega poslanika v Moskvi. Gafencu je znan po svojih simpatijah za demokratične države.

Finska vlada uradno zanika vse vesti tujege tiska o tem, da bi bila Sovjetska Rusija poslala Finski ultimatum glede demobilizacije in nove notranje ureditve, podobno, kakor so poročali to tudi o Romuniji.

V Holaniji je bil ustanovljen narodni odbor za gospodarsko sodelovanje z nemškimi oblastmi.

Angleška poslanska zbornica je soglasno odobrila zakon o ustanovitvi posebnih naglih sodišč v vojnem pasu. Proti razsodbam teh sodišč ne bodo dovoljeni prizivi.

Dve hudi železniški nesreči sta se pripetili v severni Italiji. Obakrat je tovorni vlak zavozil v potniški vlak na postaji.

Silovita vročina v Združenih državah še traja. Zaradi sončarice je umrlo doslej 280 ljudi. Podobna vročina je zajela zdaj tudi Španijo.

Angleško pomorsko poveljstvo poroča, da so angleška letala s torpedi zadela nemško pomorno vojno ladjo večje vrste. Nekaj angleških motornih naglih čoln pa se je spopadel z več nemškimi čolni ter enega poškodoval.

Francoška vlada je izdala stroge odredbe o oddaji orožja, ki so ga ob umiku francoske vojske veliko pobrali in poskrili civilisti. Kdor orožja ne bo oddal do 30. julija, bo sojen pred vojaškim sodiščem.

Minister Konstantinovič v Sloveniji

Ljubljana, 25. julija.

Danes dopoldne ob 8.10 se je pripeljal z belgrajskim brzovlakom v svojem salonskem vozu v Ljubljano minister brez listnice dr. Konstantinovič. Iz Ljubljane se je izpred postaje odpeljal z avtomobilom na Bled.

Delo vseameriške konference v Havani:

Načrti za skupno notranjo in zunanjo obrambo ameriške celine

Skupen boj „peti koloni“, zasedba evropskih kolonij, ustanovitev vseameriške vojske in mornarice

Havana, 25. jul. o. United Press. Na včerajšnji seji vseameriške konference so zastopniki raznih držav dali več predlogov o pobujanju dela takorimenovane »pete kolone« in o ureditvi skupne obrambe za vso ameriško celino.

Glede »pete kolone« predlagajo Združene države skupno policijsko organizacijo, ki bo onemogočala delovanje raznih skupin, katere dobivajo navodila in podporo za prevarno delo od zunaj. Delo te policijske ustanove bi veljalo vsem organizacijam, katerih naloga je povzročati mednarodne neredne, ali pa uvajati na ameriški celine red, ki ni združljiv z ameriškimi političnimi načrti. Zastopnik Združenih držav je zlasti opozarjal na prevarno delovanje pod varstvom diplomatske nedotakljivosti, zaradi česar naj bi vse ameriške države natančno preučile položaj in delo raznih osebosti, ki učitvajo diplomatsko varstvo.

Zastopnik Kube je predlagal, naj ameriške države zasedejo vsa evropska posestva na ameriški celine, da bi s tem preprečile, da bi ta posestva kakor ameriška država izkoristila za oporišče, s katerega bi ogražala Ameriko. Dokler se zasedba ne izvede, naj bi se vse ameriške države obvezale,

da ne bodo dopustile, da bi ta evropska posestva spremenila gospodarje. Namen tega predloga je preprečiti, da bi Nemčija razširila svojo oblast na danska, holandska in francoska posestva, ki leže na zahodni polovici sveta.

Zastopnik Urugvaja je predlagal, naj sklenejo ameriške države sporazum, da ne bodo na zahodni polovici sveta priznale nobenega novega državnega reda, ki bi bil uveden z zunanjo silo.

New York, 25. jul. o. Newyorški župan La Guardia je imel včeraj na nekem spominskem zborovanju govor, v katerem je dejal, da je zdaj prva naloga ameriških držav, da ustanove vseameriško vojsko in mornarico. Vseameriška zveza mora postati stvarnost, zakaj zdaj ni čas za salonske diplomatske razgovore, ali za čakanje. Ameriškim narodom je treba zdaj začeti govoriti jasno, da se nobena država ne utegne obotavljati, marveč, da mora za ameriško obrambo delati.

Slovaški državniki tudi povabljeni v Nemčijo

Berlin, 24. julija. DNB: Predsednik slovaške države dr. Tiso in predsednik vlade dr. Tuka bosta obiskala na povabilo nemške vlade ta leden Nemčijo. V njunem spremstvu bo tudi Sanjo Mach, vrhovni poveljnik Hlinkove garde.

Otto Strasser ujet v Parizu

Berlin, 25. jul. o. United Press poroča iz zanesljivega vira, da so Nemci pri zasedbi Pariza ujeli Otona Strasserja, enega največjih nasprotnikov narodnega socializma, voditelja »Crne fronte«, ki ga nemška policija dolži, da je z angleškim denarjem pripravil atentat na Hitlerja v Münchenu. V pariski ječi La Santé so dobili tudi juda Grynspana, ki je leta 1938. ustrelil svetnika nemškega poslanstva v Parizu von Ratha.

Otto Strasser spada med ustanovitelje nemške narodne socialistične stranke, a se je leta 1930. sprl s Hitlerjem ter potem vodil opozicijo proti njemu. Z bivšega predsednika senata v Gdansk, Rauchschniga, ki je lani izdal v Parizu znano knjigo »Hitler mi je govoril«, poroča isti vir, da se mu je pred zasedbo Pariza posrečilo pobegeti v London.

Trgovska pogajanja med Turčijo in Romunijo

Ankara, 25. jul. o. Anatolska agencija: Nekateri agencije so objavile minuli teden vest o ustanovitvi romunsko-turških gospodarskih pogajanj v Bukarešti. Te vesti so neosnovane. Romunsko-turška gospodarska pogajanja v Bukarešti so imela tri razloge. V prvem so bila urejena vprašanja o izmenjavi petroleja in goriv za turški bombaz. V drugem razdobju je bila ustanovljena mešana komisija, ki bo imela nalogo voditi in izmenjavo blaga in predlagati ukrepe, ki bi bili koristni za obe državi. V tretjem razdobju so bila pogajanja glede plačevanja in izmenjave romunskega blaga s turškim oljem. Vsi sklepi, ki so bili sprejeti, se že izvajajo.

Najvišje dovoljene cene za drva vseh vrst

Belgrad, 24. jul. Na podlagi sklepa ministra za trgovino in industrijo ter ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje so bile določene naslednje najvišje dovoljene cene lesu za kurjavo. Na železniških in rečnih postajah na področju urada za nadzorstvo nad cenami lesa za kurjavo se pri količinah najmanj enega desetonskega vagona drva ne smejo prodajati po višjih cenah, kakor pa so naslednje:

1. Bukova polena prve vrste po 110, druge vrste po 101,50, okrogla bukova polena prve vrste po 100, druge vrste po 92,50 din;
2. Gabrova polena prve vrste po 117,50, druge vrste po 105,50, tretje vrste po 95, okrogla gabrova polena prve vrste po 100, druge vrste po 95 din;
3. Borova polena prve vrste po 97,50, druge vrste po 90, tretje vrste po 83,50, okrogla borova polena prve vrste po 77,50 din;
4. Jesenova polena prve vrste po 102,50, druge vrste po 97,50 din;
5. Hrastova polena prve vrste po 92,50, druge vrste po 80 din;
6. Brezova polena po 76 din;
7. Mešana trda polena po 82,50, hrastova ali trda mešana polena tretje vrste po 76, mehka mešana polena po 80 din;
8. Lipova polena po 105 din;
9. Okrogla bukova polena prve vrste po 70,50, druge vrste po 62,50 din; okrogla gabrova polena prve vrste po 79, druge vrste po 70 din; okrogla borova polena po 70, jesenova po 77,50, hrastova po 70, brezova po 62,50 din; mešana trda okrogla polena po 62,50 din, mešana mehka okrogla polena po 60 din; enkrat precejena bukova polena

po 55,50, mešana enkrat precejena drva po 47,50 dinarjev.

10. Nezvezani bukovi odpadki po 57 din, mešani trdi nezvezani odpadki po 52,50 din.

Vse te cene veljajo za en kubni meter franko vagon ali šlep na postaji, kjer se drva nakladajo. Na desetonskem vagonu mora biti naloženih 20 kubnih metrov drva. V nasprotnem primeru ima kupec pravico do ustrežajočih odškodnine. Maksimalne cene na postajah, kjer se drva nakladajo, in v drvarskih podjetjih, se bodo določile po navodilih urada za nadzorstvo nad cenami. Določile jih bodo upravne oblasti prve stopnje za svoje področje.

Upravne oblasti prve stopnje so dolžne v roku 24 ur po določitvi maksimalnih cen drva za kurjavo za svoje področje poslati obrazloženi sklep pristojni banški upravi in uradu za nadzorstvo nad cenami v Belgradu. Prav tako so dolžne v istem roku objaviti določene maksimalne cene v krajevnem časopisu.

Drvarska podjetja so dolžna na vidnem mestu razobesiti objavo upravne oblasti o maksimalnih cenah drva za kurjavo. Vse, prej sklenjene pogodbe, ki niso bile izvedene do dne uveljavljanja tega sklepa, se morajo izvršiti po novih cenah, v kolikor dogovorjene cene niso za kupca ugodnejše. Isto velja tudi za delno neizvršene pogodbe, pri katerih nove cene veljajo za še nedobavljeni del blaga.

Kdor bi se pregrešil proti gornjim določbam, bo kaznovan z zaporom do 6 mesecev in denarno kaznijo do 50.000 din na podlagi čl. 8 uredbe o nadzorstvu nad cenami. Ta sklep stopi v veljavo z dnem objave v »Slovenskih novinah«.

Na Jesenicah letos pridno zidajo

Z novimi hišami in dograditvami se bo stanovanjska stiska precej omilila

Kar živahno stavbno gibanje je letos na Jesenicah, čeravno je na pomlad kazalo, da se zaradi mednarodnega položaja ne bo kaj prida zidalo. Vendar danes že lahko ugotovimo precej velikih del, katere so v letošnjem letu dogotovljena, druga pa so v polnem delu. Tako je dograjeno mestno zavetišče, ki je prezentativno za Jesenice. Čaka le še na blagoslovitev in otvoritev. Gradbeno podjetje »Slograd« je čisto na novo preuredilo in povečalo »Kazino«, to je tovarniška restavracija na Lukmanovem trgu. To je čedna stavba z lepimi modernimi gostinskimi lokali. Zgradila je tudi v Delavski ulici obsežno avtogarazo s številnimi oddelki za posamezne avtomobile. V polnem delu je bolnišnica Bratovska skladišča na idealnem prostoru na Zgornjem Plavžu. V soboto bo za Jesenice zelo pomembna slovesnost, namreč blagoslovitev temeljnega kamna. V bližini mestnega zavetišča je dograjena lepa vila brivskega mojstra G. Mežnarica. G. Čufer ima v delu enonadstropno poslopje poleg dosedanjega skladišča nasproti kolodvoru. V pritličju bodo skladišni prostori, v prvem nadstropju bodo stanovanjski prostori — majhne opremljene sobice za samce, katere bo prav lahko za »med oddal v najem. Saj take mizerije in občutnega pomanjkanja stanovanj menda ni nikjer, kakor je na Jesenicah. V Industrijski ulici kaj pridno gradi zidarsko podjetje »Regovec« enonadstropno stavbo za g. Kožarja. Na vogalu Obrtniške ulice je tudi dogotovljena nadzidava hiše gostilničarja g. Kobala, kjer bo tudi nekaj stanovanjskih prostorov.

Mestna občina bo v kratkem razpisala licitacijo za oddajo zidarskih in tesarskih del za novi Delavski dom, pri katerem bo dobilo zaposlitev in zaslužek lepo število delavcev.

Poleg imenovanih del se zida in dovršuje tudi nekaj novih zasebnih hiš v Podmožakli in v Kurji vasi, ki se kaj lepo veča in razvija v mestno četrti, na nekdanjem skalnatem, gozdnem podnožju Možaklje. Zrastle so lepe mične vile. Le cesta na Savsko nabrežje je v deževnih dneh prebogato zalozena z blatom, da je kar nedostopna za pešce. Skrb za vzdrževanje cest ima poleg občine tudi vsakokratni zakupnik voženj apnenca iz kamnoloma k tovarniški apnenici. Vsekakor bi jo morali posipati s peskom iz tršega kamna, da bo vzdržala tolikšen vojni promet.

Železniški delavci odstranjujejo poleg postaje betonsko ograjo in bodo posamezne objekte povezali z zazidanimi vmesnimi praznimi stavbami v eno stavbo.

Novi seznanjeni davčnih osnov ljubljanskih davčnih zavezancev so od danes dalje razgrnjeni na magistratu, in sicer za mesarje, pekarne, sedlarje, torbarje, ščetarje, tapetnike, pleskarje, kleparje, kotlarje, vodovodne instalaterje, ključavničarje, kovače, mehanike, dimnikarje, šivilje, krojače, privatne učitelje in tudi za umetnike. Ti seznanjeni bodo razgrnjeni do vključno 1. avgusta na mestnem poglavarstvu pri vratarju magistrata v pritličju leve hiše na Mestnem trgu. Seznanji za zdravnike, zobozdravnike in dentiste, za notarje in odvetnike, za inženirje, arhitekte in geometre ter za brivce in čevljarje bodo pa razgrnjeni do vključno 28. julija.

ZGREŠENI STREL

»Če bomo zamudili zadnji avtobus, bomo morali iti peš,« se je pritoževala Alice, ki je že postala majhna kot niča.

»Jaz pa moram domov pazit, da se sin Barth ne bo vrnil preveč kasno domov,« je rekla Janette.

Slad je odmahnil z roko in jih prekinil. »Prav žal mi je, toda vsi boste ostali tukaj, če bo treba tudi vso noč,« jim je rekel strogo. »Zdi se, da vam še ni jasno, da se je v tej hiši zgodil umor, in da more sam z vso pravico pasti na vsakega izmed vas, ker je imel vsak izmed vas zadošča razlogov, da ubije gospoda Huberta.«

Zbrani Ruvani so kar otprnili. Na njihovih obrazih je bilo močeno brati nemirno prikrito presenečenje. Najprej so zmedeni gledali okrog sebe, nato pa so uprli vse svoje poglede v Slada.

»Kaj naj to pomeni?« je vprašal končno Tom. »Saj mi nismo o ničemer niti pojma imeli, ko smo prišli semkaj.«

»Popolnoma točno,« se je sedaj vtaknil Harry, ki se je spomnil, da je hišni lastnik in davčni obvezanec in da ima za to pravico prosto izraziti svoje mnenje. »Vi nimate nobene pravice, da nam govorite take stvari. Nikar nas ne poskušajte preplasti s takimi trki...«

»Morebiti boste uporabili tretjo stopnjo preiskave,« je dejal pikro Jim, ki je v svojem prostem času rad prebiral ameriške kriminalne romane.

»Jaz bi pa rada videla, da bi takih stvari sploh ne postavljali pred nas,« se je spet oglasila s svojim užaljenim glasom Alice.

Toda njihovi protesti so utihli pri čisto Sladovega jezega pogleda.

»Torej tako? Vi me ne razumete?« jih je tiho vprašal, da jim je zaradi njegovega hladnega pogleda zastala kri v žilah. »Vi torej ne slutite, da vam je odvetnik rekel: ako gospod Hubert umre brez naslednika, bo vse njegovo imetje pripadlo vam?«

Pri tem je pokazal s prstom na vsakega izmed njih in pod tem prstom so kakor pod nožem nagonsko utihli.

»Vi ste sedaj bogati ljudje,« je dejal dalje z istim neizprosno glasom, »mnogo bogatejši, kakor pa ste o tem sploh kdaj mogli sanjati. Hubertovo imetje je sedaj vaše, ker je lastnik umrl. Nekdo ga je ubil, da bi se vi dokopali do njegovih ogromnih denarjev.«

»Ne, ne, to ni res!« je zakricala Sally. Poiskala je klubovati Sladovemu po-

gledu, toda po kratkem času je zavzdihnila in padla v naročje svojega brata Toma.

»Jaz bi rad vedel, če se ta morilec nahaja med vami, tukaj v tej sobi,« je končal svojo izjavo Slad, kakor da bi ga malo prej ne bil prekinil nihče.

Sorodniki so se skrivaj med seboj spogledavali. Ti pogledi so bili nezaušljivi in polni strahu. Začeli so se drug od drugega oddaljevati, toda nihče od njih pa ni niti besedice rekel Sladu. On je bil tuje, sami pa so se nazadnje le čutili kot družina in so svojo bojazen prihranili zase. Mislil, da bi se med njimi morebiti res nahajal morilec, je bila silno grozna in jim je postajala vse bolj neznosna. Vsem je ta trenutek postajal jasno, kaj pomeni umor. Slad je potrpežljivo čakal na njihov odgovor, ter ni odmahnil svojega pogleda od njih.

Tedaj je nekdo nepričakovano vprašal: »Kje pa je Edvin?«

Tu vprašanje je pomenilo pomirjenje za vse. Iz njihovih obrazov je takoj izginil strah, čeprav je bojazen še naprej oblegala njihova srca. Začela so padati vprašanja in vsi so začeli zahtevati razna pojasnila od Slada. Sally je nenadoma padla v nezavest, kar se je detektivu zdelo precej smiselno. Zapustil je sobo v spremstvu dveh kriminalistov, vse sorodstvo pa se je zbralo okrog Toma, ki se je trudil, da bi spraval k sebi svoje astro.

»Povprašajte Clineton, ali je Irwin našel Edvina,« je ukazal Slad.

Toda Clineton se je hitro vrnil s poročilom, da ni mogel najti niti Irvina niti Edvina. Slad je pogledal Calama.

»Kaj mislite? Ali je to storil kdo izmed njih?«

»Od Ruvanovih? Ne vem,« je odgovoril zaničljivo Calam in počasi nadaljeval: »Ne bi mogel reči. Sicer bi oni imeli največjo korist...«

»Vsaj kolikor mi vemo,« je pripomnil Slad.

Inspektor je skomiznil z rameni.

»Vidite,« je rekel po kratkem premisleku detektiv iz Scotland Yarda, »mi ne poznamo točnega besedila oporoke. Vsa stvar ima neko ozadje, to je brez dvoma. Mene se zdi ta ideja sijajna, namreč izvršiti umor v trenutku, ko je tako veliko ljudi v hiši, na katere more v prvi vrsti pasti sum. Ta umor je bil izvršen nedanoma, nepričakovano ali...«

»Ali...?«

»Ali pa je bilo pripravljeno od druge roke in sicer od nekoga, ki je bil poučen o vseh možnih podrobnostih, ki jih ni ne poznamo.«

»Ali pa je po vašem mnenju vse to samo inscenirano?«

»Da, Calam, tako se mi zdi. Za sedaj me zanima predvsem ena stvar: ali je morilec zares ukradel iz predala denar. Če mi odgovorite na to vprašanje, potem me nagib za umor več ne zanima. Toda če je bil ves ta vloga samo narejena komedija, da bi nas speljala na napačno sled, potem vprašanje nagiba še vedno ni pojasnjeno.«

Ljubljana od včera do danes

Ponoči je nekoliko porosilo, dež pa ni trajal dolgo, kmalu je nehal. Vendar pa se po njem ni zjasnilo, nebo je ostalo oblačno prav do jutranjih ur, ko je sonce poskusilo prilesti izza sivga prestirala, pa se mu ni posrečilo. Sivina je ostala in napoveduje za čez dan dež — seveda če spet ne bo prišlo kaj vmes. Zdaj se navadno vselej ob pravi uri dvigne veter, ki razprši oblake in iz pustega napravi lep dan.

Na Viču so imeli včeraj lep pogreb

Okrog šestih zvečer je bil na viškem pokopališču pogreb mladega gornika, ki mu je bila zlobna usoda ugasnila luč življenja, potem ko je bil že v zelo težavnih okoliščinah preplezal skoraj prav pod vrh severne stene Razorja. K pogrebu pokojnega dr. Juleta Gabrovška, ki je bil fant izredno simpatičnega značaja, na moč priljubljen pri vseh, ki so ga poznali, so se zbrali vsi njegovi prijatelji, veliko število sošolcev, člani raznih društev in organizacij ter številni ljubljanski šahisti, saj je znano, da je dr. Jule Gabrovšek spadal med najboljše šahiste v mladi slovenski šahovski generaciji. Na grobu so pokojniku spregovorili v slovo zastopniki društev in organizacij, pri katerih je sodeloval, zastopnik šahistov ter zastopnik delavstva. Dr. Jule Gabrovšek se je namreč s pridom in požrtvovalno udeleževal tudi na socialnem polju. Pevsko društvo »Cankar« je za slovo zapelo pretresljivo žalostinko »Gozdič je že zelen«. In že je začela zemlja pokrivati krsto, ki je sprejela vase zemlske ostanke podjetnega mladega človeka.

Ne pritožujejo se nad letošnjim obiskom

Kljub dokaj nerodnim in nezanesljivim časom se pomalem pri nas vse normalizira, vedno močnejše izginja in se izgublja nervoza, ki se je nekaj mesecev od jeseni sem kolikor toliko letela ljudi. Mnogi se se vsega privadejo in zdaj se po malem blinijo v nič tudi strahovi, ki bi jih bili nekateri elementi radi priklicali. Odsev tega boljšega splošnega razpoloženja se začneja razločno kazati že na vseh področjih. In prav nič čudno ni, če se pozna tudi pri obiskavanju naših gorskih postojank, ki so vse na naših mejah.

Kljub temu, da so nekateri nevoščljivi ljudje zlasti na našem jugu razširili vesti, da po gorskih slovenskih letoviških krajih letoviščarja pričakujejo najrazličnejše neugodnosti in nerodnosti, češ da ga oblasti in vsakem koraku legitimirajo in da mora prestopiti kup nevednosti — se ljudje niso dali zbegati. Kakor hitro so prišli k nam pogumnejši med njimi z upanjem in ugibanjem, češ, morda pa to le ni res ali vsaj ne tako hudo kakor so nam govorili — ter se prepričali, da so vse vesti o kakšnih nevednostih popolnoma izmišljene ter zlagane s prozornim namenom, da bi onemogočile dotok ljudi z našega juga — se je vse obrnilo na boljše. Prvi letoviščarji, ki so k nam prihili z juga, so kmalu sporočili domov, da so te vesti izmišljene ter so potem, ko so se vrnili z letovanja, povedali tam vsem svojim znanem, kako in kaj. In kmalu je tudi od tam postal dotok letoviščarjev in turistov večji. Ti so seveda domov spet sporočili, da se jim godi prav dobro in da jim ni treba prestopiti nikakršnih neugodnosti. Res da letos ne bo običajnega dotoka tujcev, ki smo jih bili doslej že leto za letom vajeni in ki so prinašali k nam tudi čedne denarce.

Zato pa bodo prihili domačini iz ožje in iz širše domovine. Uprave hotelov in gostinskih obratov so danim razmeram primerno ublažile tudi cene, tako da se bodo zdaj upali tudi domačini v nekatere kraje, kamor so prej prihajali v pretežni večini le tujci. Že zdaj se lastniki hotelov in letoviških postojank ne pritožujejo preveč nad obiskom, sezona, ki je pred nami, pa je prav za prav še kar precej dolga.

S skrbjo so letos od začetku turistične sezone gledali v bodočnost oskrbniki gorskih koč. Menili so, da zaradi nezanesljivih časov in razmer letošnje poletje nikogar ne bo blizu, ker se bodo ljudje rajši držali doma, na ravnem, kakor pa da bi šli v višavo. Pa se je le vse zasukalo na boljše, kakor se rado skoraj vselej, kadar kakšna reč skrajša slabo kaže. Nekaj je pripomoglo dejstvo, da letos domala nihče ne gre letovat na tuje in obiskovat tujih gorskih višavcev, deloma pa tudi zato, ker na Jadran ni tistega splošnega romanja iz naših krajev kakor smo ga bili zadnja leta vajeni. Ljudje si mislijo, da ni čisto nič napačno, če eno poletje rajši prežive doma, v domači pokrajini, ki je za Slovenijo značilna, v gorah. In tako se je zgodilo, da je obisk še kar zadovoljiv. Med tednom sicer doslej še ni bilo običajnega poletnega navala, čemur pa se tudi ni preveč čuditi, saj je bilo vreme doslej ves čas močno nezanesljivo. Zato pa je ob sobotah in ob nedeljah, če vreme le količinko kaže, po gorskih kočah in na vseh poteh izreden živžav, ki so ga oskrbniki seveda prav veselili. Te dni poteka življenje gori na višinah tako, kakor bi se ne bilo od lani do letos zgodilo na svetu prav nič izrednega. Če bo šlo tako naprej in če se bo v avgustu še vreme zasukalo na boljše, da bo postalo stanovitejše, bo sezona končala kar zadovoljivo.

Kakšni bodo neki tokrat „pasji dnevi“?

Pratika kaže, da so se pasji dnevi pričeli dne 23. julija in da bodo trajali do 22. avgusta. Ljudsko izročilo pa se drži dveh »pilotov«, ki sta bolj znana in katerih godova si je laže zapomniti. Ta dva označujeta začetek in konec pasjih dni. To sta sv. Jakob in sv. Jernej — »pasji dnevi« trajajo po ljudskem izročilu od Jakoba do Jerneja.

Kadar človek sliši govoriti o »pasjih dneh«, si predstavlja tiste nečloveško vroče poletne dni, ko ga oznoji že vsako najmanjše delo, ko si najrajši poišče v opoldanskih urah pripravno senco in ko ga za silo osveži edinole voda. Zvečer dolgo časa ni moge zaspati, ker je preveč vroče, pripeka pa začenja že zgodaj zjutraj. Taki so bili »pasji dnevi« druga leta.

Kakšni pa bodo neki letos, se sprašujemo. Doselej prav za prav letos še nismo imeli nobene prave vročine. Dan, dva je sonce posijalo nekoliko gorkeje, pa smo spet dobili černo, hladno ali pa vsaj vetrovno vreme. Že Jurij je bil letos mnogo bolj hladen kakor druga leta in tudi julij nam ni prinesel vročine. Začetek letošnjih »pasjih dni« tudi ni bil podoben začetku v drugih letih, edino soparno je bilo in k dežju se je napravljalo. Morda se bo pozneje, čez teden dni, kaj spremenilo, posebno verjetno pa to tudi ni. Vse kaže, da letos kopake ne bodo posebno prišli na svoj račun. Mokra in pusto vreme pa tudi za polja ni dobro.

Kmalu bo spomenik postavljen

V Zvezdi gre delo za postavitve spomenika Vi-teškemu kralju Aleksandru prav lepo od rok. V podstavek spomenika sta bila vložena že oba bronasta reliefa. Ne bo dolgo, pa bo spomenik obložen prav do vrha, potem pa bo prišlo na vrsto sestavljanje bronastega dela. Lastnik belgrajske livarne, ki je bila vila posamezne dele, je že prišel v Ljubljano, da bo sam kraven, ko bodo bronasti spomenik sestavljali. Računajo, da bodo že to soboto, če ne pa v ponedeljek ali torek kamnoseška dela v kraju. Do srede avgusta pa bo sestavljen že tudi ves bronasti spomenik. In tako homo končno le dobil spomenik, o katerem je bilo v javnosti toliko razpravljanja, preden so odgovorni pričeli s pravim delom.

„Praznika ni poznal, niti nedelje“

Tako nekako se glasi pesem o zajcu, ki je hodil na zelje — kakor smo se učili v ljudski šoli. Ta verz pa bi prav tako lahko veljal tudi za tatove, kajti tudi oni se ne menijo ne za petek, ne za svedek. Dan za dnem je v Ljubljani na policiji prijavljena kakšna nova tatvina.

Zadnje dni je bilo spet zaznamovanih več posegov po tuji lastnini.

Tako je v vrta ob Kosovski ulici bilo ukradenega 80 kg česna, ki je bil vreden svojih 500 din.

V Bolgarski ulici je tat odnesel Josipu Čučku zbirko ročnega orodja, vredno okrog 200 dinarjev.

Z dvorišča Srednje tehnične šole pa je nekdo odnesel 200 din vreden nastavek Lutzove peči.

Naročate in širite Slovenski dom!

»Ja... eno je gotovo,« ga je prekinil Calam, ki nikdar ni šel pri ugihanjih čez okvir dejstev, ki jih je videl neposredno pred seboj. »Edvin je izginil. In kaj poročate na to?«

»Morebiti je jekleni predal predstavljal preveliko skušnjava zanj. Toda treba je počakati na izid preiskave, Calam.«

Ta hip so se odprla vrata. Irvin, eden izmed uslužbencev oddelka X 2, ki je pripeljal skupaj s Sladom in ki je šel iskat Edvina, se je pojavil z iskancem pri vratih, držeč ga za ovratnik sukajca.

»Kje ste ga iztaknili?« je vprašal Slad.

»V sobi ob trupu,« je odgovoril Irvin in precej surovno butnil v sobo svojega ujetnika, ki se mu je upiral.

»Kako se mu je vendar posrečilo priti v sobo, ko pa je pred vrati postavljena straža?«

Irvin se je zasmeljal.

»Ta pitček ne prihaja skozi vrata. Ta se zna prikrasti po okenskih napuških. Splazil sem se za njim v drugo sobo, da bi videl, kam jo bo ta pitček popihal. Pa sem videl, da se je plazil od enega okna do drugega. Ko se je vrnil, sem ga pa zgrabil. To je imel v žepu.«

Odprl je svojo roko in pokazal nož, ki je naredil konec življenju Huberta Ruvana.

Sedmo poglavje. Ukradeni bankovci.

Slad je vzel v roke nož in ga začel ogledovati. Edvineve oči so napeto spremljale vsako njegovo kretnjo.

Od tu in tam

V finančnem ministru je bila v tork seja gospodarsko-finančnega odbora ministrov, katero je vodil finančni minister dr. Juraj Šutej. Na seji so bili ministri dr. Andrej, dr. Marković, inž. Bešlić, dr. Kulenović, general Nedić in pomočnik kmetijskega ministra dr. Čubrilo. Ministri so razpravljali o važnih vprašanjih finančnega, trgovskega in kmetijskega značaja.

Javna razprava o prenosni Narodne banke, katero je sprožil hrvatski gospodarski strokovnjak dr. Bičanić, se sedaj nadaljuje. Po napadu delničarja Narodne banke Panica iz Belgrada, ki je brez sramu branil koristi 24 delničarjev, so se sedaj začeli oglašati tudi drugi, ki pritrjujejo mnenju, da je treba Narodno banko vzeti iz rok zasebnikov in jo popolnoma prepustiti državi. Videti je, da prevladuje prepričanje, da se tako mora zgoditi, le peščica delničarjev, ki bi v primeru prenosa izgubili svoje masne dobičke, je odločno proti takemu predlogu. Pri razpravljanju o tem vprašanju je nekdo v »Politiki« navedel lep primer nekega nemškega učenjaka, ki je primerjal jezik z denarjem. Kakor je jezik duhovno sredstvo prometa, ki služi za izmenjavo misli, tako je denar stvarno sredstvo prometa, ki služi izmenjavi dobrin.

Spekulacija s cenami pšenice se je v Vojvodini ponovno začela. Ker vlada še ni dokončno določila najvišje cene za staro pšenico in ker se je na trgu začela pojavljati že nova letošnja pšenica, so se prekupčevalci vrgli na pridelovalce in začeli kupovati novo pšenico. Sicer je zmerom tako, da je nova pšenica cenejša kakor stara, toda prekupčevalci so začeli potiskati cene umetno navzdol, da bi potem spet krasno zaslužili, ko bi nagromadili v svojih skladiščih žito in ga za toliko časa odtegnili prometu, da bi na tržišču zaradi pomanjkanja žita nastala dražinja. Danes plačujejo za novo pšenico ceno po 160 do 180 dinarjev za meterski stot. Ker je verjetno, da bo vlada določila za staro pšenico ceno 250 dinarjev za stot, bodo pridelovalci, ki so letošnje žito že poceni prodali, precej izgubili na račun spekulativ.

Statistike za letošnji junij dokazujejo, da se je pri nas mnogo bolj podraževalo blago, ki ga v tujini kupujemo, kakor pa blago, katero mi izvažamo v tuje države. Tako pravi statistika od dela za gospodarska preučevanja pri Narodni banki, da se je tuje k nam uvoženo blago podražilo povprečno za 35%, domače blago, ki ga prodajamo ven, pa približno za 25%. Zanimive pa so tudi številke o dražnji v naših mestih. Najdražje mesto v državi je Zagreb, tik zraven njega pa je Ljubljana, medtem ko se je življenje v Sarajevu in Belgradu najmanj podražilo. Ljubljana je torej drugo mesto, kar se tiče dražnje.

V Belgradu je izhajal angleški tednik pod imenom »Balkan Herald«. Kakor sedaj poročajo, je oblast angleški list ustavila, obenem pa prosila urednika Angleža, naj skuša v najkrajšem času zapustiti našo državo.

Hmeljarstvo so začeli pospeševati tudi na Hrvatskem. Ban je razširil hmeljarsko uredbo, katere je veljala za ostale dele države, tudi na hrvatsko ozemlje in sicer za okraje Ilok, Šid, Vukovar in Osijek. Po tej novi uredbi bo ustanovljeno Hrvatsko hmeljarsko društvo, ki bo imelo nalogo skrbeti za pospeševanje in prodajanje hmelja, prirejanje hmeljske sejme ter voditi statistiko sadilcev hmelja ter zemeljske površine, zasajene s hmeljem. Vsak hmeljar bo moral prispevati v društvo 1% od prodajne cene za hmelj. Površino s hmeljem zasajene zemlje bo mogoče povečati le v krajih, kjer so dani pogoji za uspevanje hmelja in kjer je ta kultura že sedaj razširjena. Izven imenovanih področij smejo sadilci hmelja gojiti še naprej hmelj, ne smejo pa povečevati površine, zasajene s hmeljem. S hmeljsko trgovino se smejo baviti pridelovalske hmeljske zadruge in trgovci, ki imajo za to potrebno dovoljenje.

Zagrebska akademija za glasbo in gledališko umetnost si je že izvolila rektorja in sicer znanega orgelarskega umetnika in skladatelja profesorja Franja Dugana, za prorektorja pa znanega skladatelja baletnih del Franja Lhotka, ki je bil doslej rektor akademije. Obenem so bili izvoljeni tudi vodje posameznih odsekov akademije. Izvolitev mora sedaj potrditi še hrvatski ban.

Kruh v Zagrebu se je podražil. Z banskim ukazom je bilo dovoljeno podražiti kruh in sicer veljajo odslej sledeče cene: Kos belega kruha (teža 75 dkg) 4 dinarje, kos polbelega kruha (teža 90 dkg) 4 dinarje, črni kruh (teža 1 kg in 5 dkg) 4 dinarje.

20 milijonov dinarjev do dobila dubrovnika občina iz zapuščine bogate družine Račić. Upravitelj zapuščine je bil izročil občini vse milijone, ki jih je Račić namenil za zgradbo ljudske šole, in trgovske akademije, 2 milijona dinarjev pa za popravilo dubrovnškega vodovoda. Občina bo tako pridobila krasno šolsko zgradbo, kajti dosedanje zgradbe niso več odgovarjale sodobni higieni in so bile že v zelo slabem stanju. Vse zgradbe bodo v kratkem začeli graditi.

Po petih mesecih je bil odkrit umor bogatega kmeta Zorana Dimića iz Botoša blizu Pančeva. Kmet je imel navado oditi za več dni od doma, s seboj pa je vzel vedno precej denarja. Tako je odšel tudi 1. marca letos, poslej pa ni bilo od njega nobenega glasu več. Mož se je bil, čeprav oženjen, shajal redno z neko oženjeno žensko. Usodnega dne je s to žensko obehval, pozneje pa je bil v družbi petih kmetov znancev. Ko je nato izginil, je oblast prišla vse njegove znanke, toda nihče ni videl ničesar o njegovem izginotju. Šele kasneje sta se dva kmeta izdala svojemu prijatelju, da sta ubila Dimića in njegovo truplo vrgla v zamrzni Begej pod led Orožnici so osumljena kmata prijeli, pred nekaj dnevi pa je voda naplavila tudi razpadlo truplo Dimićevo. Ker je bilo truplo že razpadlo, ni bilo več zunanjih znakov nasilja, pač pa so zdravniki po stanju notranjih organov ugotovili, da je bil nad Dimićem izvršena nasilna smrt. Osumljena kmata pa trdovratno tajita umor in tajita tudi to, da bi svojemu prijatelju priznala, da sta zločin izvršila.

Revolucionarna epopeja iz burne francoske zgodovine
Schmitz in Theo Lingen
Predstave ob 16, 19 in 21
KINO UNION, tel. 22-21

V gl. vlogi: Gustav Gründgens, Sybille

PLES NA VULKANU

Velike tatvine drv po gozdovih

V hudih časih novi tatinski triki - Naj bo strožja kontrola
šoferjev na mitnicah - Maksimiranje cen kurivu

Ljubljana, 25. julija.

V kriminalni literaturi dostikrat beremo zanimiva izvajanja učenjakov in kriminalistov, ki po zbrani izkušnji ugotavljajo, da prinašajo razburkan, viharji in nemirni časi, ko se narodi med seboj sovražijo do dna srca, ko skušajo drug drugega popolnoma iztrebiti in pokončati, tudi na dan posebne tipe zločincev, kakor tudi posebne trike in metode za izvajanje zločinov. Leta hudih težav in stisk rode tudi tatinske tipe, ki skušajo izrabiti pomanjkanje ljudstva in ki skušajo na lahek način priti do mastnih zaslužkov. O tem nas je poučila že zadnja svetovna vojska.

Sedanja doba, ki nam povzroča toliko gorja in skrbi, ki je kviksu dvignila cene vsem življenjskim potrebam, je spravila na dan nove spekulante v vseh strokah poslovnega in trgovskega življenja.

Mnoge so bile že pritožbe, kako naglo naraščajo cene kurivu, posebno bukovim drvom. Revni sloji in tudi srednje situirani ljudje skušajo poletje izrabiti v to, da nabirajo po bližnjih gozdovih suhljad, da se tako vsaj za silo preskrbe s kurivom za zimo. Na Golovec in v druge gozdove romajo dnevno ob lepem vremenu trume žensk in moških, ki zbirajo na kupe suhljad in jo nosijo domov. Kdo naj plača v teh časih za kupe suhljad bukovih drv, to je v polenih, kar 150 din? Nekateri so celo zadnji čas dvignili cene bukovini na 160 din. Nekdo je zahteval kar 170 dinarjev za kupečni meter.

Na kmetih drže po gozdovih velike kupe drv in čakajo, da bi šle cene še višje navzgor. Razvile so se hude spekulacije in mnogi agentje v lesni stroki služijo čedne provizije pri kupcih. Po nekaterih gozdovih so napoknjeni velikanski kupi bukovih drv, ki čakajo kupca. V Ljubljani pa mnogi trgovci skoraj nimajo niti polena v zalogi in so dostikrat v stiskah, kako bi svoje stalne odjemalce postregli. Mnogi boljši ljudje pa se že sedaj hite zalagati v vsakovrstnim kurivom. So pač to preudarni in ekonomski ljudje!

Ko vse tako hiti trgovat z drvimi, ni čudno, da so se tudi v lesni stroki pojavili zadnji čas posebni tatinski triki, ki organizirajo tatvine bukovih drv po gozdovih kar na debelo. Orožniške postaje in tudi ljubljanska policija dobivajo od dneva do dneva kratka poročila, da je bilo temu in temu posestniku v gozdu ukradenih več kupečnih metrov zloženih drv in odpelanih v smeri proti Ljubljani. Prav pogoste so tatvine drv v gozdovih okoli Višnje gore in Gosuplja. In kako tatovi organizirajo te tatvine? Na prav enostaven, navidez pošten, toda v bistvu rafiniran način! Tatovi — mora obstojati posebna tatinska družba lesnih tatov, ki jim pomagajo šoferji — navadno kar ob belem dnevu zapeljejo po gozdni cesti tovorni avto do katerega večjega kupa drv in začno drva na avto mirno nalagati. Mimoidoči so pač prepričani, da so to pravi lastniki drv in da so drva prodana odnosno namenjena za Ljubljano. Ko je tovorni avto dobro naložen, jo družba hitro odkuri in avto vozi navadno skozi naselja z nadpredpisano brizno, da ne bi prebivalci mogli ne-

poštenjakovičev spoznati. Pravijo celo, da so dostikrat ti ljudje nekoliko v obrazu spremenjeni in da nosijo lažne brade in umetne brade. Posebno pogostne so tatvine bukovih drv po gozdovih okoli Višnje gore. To kar na debelo! V nekaj dneh so tatovi z avtomobili odpeljali do 20 kub. m drv. Kam? Nikdo ne ve? Ni kontrole!

Umestno bi bilo, da bi bila uvedena na mitnicah v Ljubljani strožja kontrola nad tovornimi avtomobili, ki dovažajo v mesto drva in da bi se morali v prvi vrsti legitimirati šoferji in njih spremljevalci. Sveda od trošarinskih organov, ki so itak z njim poverjenimi posli preko rame preobremenjeni, ne moremo zahtevati, da bi vršili še policijsko in detektivsko službo. Možno pa je, da mitničarji pri pregledu tovornega avtomobila kratko zahtevajo od šoferja legitimacijo. Zgodilo se namreč, da vozniki drv povedo ime katerega neznanega posestnika in navedejo tudi napačen kraj, odkoder naj bi bila drva pripeljana. Potrebna je vsakek strožja kontrola! Mestno upravitelstvo odnosno vodstvo trošarinskega urada bo pač toliko uvidelo in bo odredilo primerno kontrolo o dovozu drv, da se tako prepreči tako hujno cvetoče tatvine bukovih drv, ker je varnostnim organom sila oteženo eruirati tatove, ko tatovi že na mitnicah popolnoma zabrisajo svojo sled. Kam gredo potem ta drva, je popolnoma neznan. Gotovo v kaka skladišča, odkoder se potem drva prav drago prodajajo.

Potrebno je maksimiranje cen kurivu! V Zagrebu so določili maksimalno ceno za bukova drva 130 din kupečni meter. Prav danes so listi objavili sklep ministrskega sveta o najvišjih, od države dovoljenih cen lesu za kurjavo. Tu čitamo, da so cene bukovim polenom prve vrste določene na največ 110 din, bukovim polenom druge vrste pa na 101,50 din kub. m, okroglim bukovim polenom I. vrste 100, druge na 92,50 din kub. m. Te cene pač veljajo v trgovini s kurjavo na debelo. Kakšne pa naj bodo cene bukovim drvom pri prodaji na drobno? To je za nas mešane bistveno in glavno vprašanje, katero naj banska uprava, ki je ustanovila poseben referat za kontrolo cen, kar v najkrajšem času reši in uredi ter določi maksimalne cene drvom v na drobni prodaji. Določiti naj tudi cene rezanin in klanin drvom. Tudi te cene so sedaj visoko pretirane in jih trgovci nastavljajo po svoji mili in poslovni volji. Mogoče so pa gornje cene mišljene pri nadrobni prodaji?

Na koncu še zanimiva zgodba o konkurenci. Bilo je tam na Dolenjski cesti pred mitnico. Kmetič je mirno in vdano vozil v mesto voz bukovih drv, lepih in čistih. K njemu pristopi možakar in ga nagovori: »Oče! Po čem daste drva? Jaz vam dam 130! Kar tukaj zložite!« Pa je takoj prestregel tega človeka drugi, njegov konkurent: »Oče! Dam vam zanje 140! Pa bodo moji!« In začela se je praveca leitanka. Kmetič je nazadnje še pred mitnico prodal drva za 155 din kub. m. Zložil jih je tam in nato mirno odpeljal domov, ne da bi pokukal v mesto.

Ilirija je premagala ZPK z 72 : 37 in MPK z 48 : 28

Visoka zmaga Ilirije nad Zagrebškim plavalnim klubom bo težko prebavljiva, toda zdravilno zelišče za one zagrebške učenjake s svinčnikom, ki so za zeleno mizo računali, da Ilirija letos prav za prav nima nič iskati v konkurenci najboljših plavalnih klubov v državi. Rezultat 72:37 v korist Ilirije je preveč zgovoren dokaz za vse one... Si bodo morali pač zapomniti, da nikakor ne gre delati tako, kakor so oni poskušali v Zagrebu.

Na ta rovaš gre tudi ono bučno in viharno podžiganje kakih 1500 grl, ki ga nismo še slišali, odkar stoji kopališče Ilirije. Ljubljanski športno občinstvo je občutilo za vsako krivico, ki jo skuša kdo, pa najsi bo od koder koli, prizadejati našemu športu. Še prav posebno pa je bilo to večerj. Vsem so namreč znane zakulisne borbe zagrebških športnih strokovnjakov, ki so slovenskemu športu že marsikdaj škodili in skušali škoditi. Ta rezultat naj jim bo opomin, da naj ne delajo več tako naprej, ampak da okrito priznajo, da vrednost slovenskega športa prav nič ne zaostaja za hrvatskim. Zmaga Ilirije nad ZPK je eden najzgovornejših dokazov. Toliko samo v opombo »strokovnjakov«.

Sicer pa moramo priznati zagrebški plavalni skupini, ki je sinoči gostovala iz Zagreba, da so bili to simpatični in dobri plavalci in plavalke. Vsi so bili borbeni in niso hoteli kloniti pred nasprotnikom, ki je bil neprimerno močnejši. Glavna njihova odlika je, da so to v večini mladi borci, ki bodo s časom dosegli še prav lepe in uspešne rezultate. »Diskretiranci« lugaš je opravičil vendarle svoj sloves. Prav je, da je tudi ZPK v lugaški konkurenci. Njihovim plavalcem in plavalcem bo ta ostra konkurenca samo koristila.

Naše domače delavce in plavalci so po dveh letnem notranjem delu pokazali, da je bila njihova odločnost in lanksi lugaški konkurenci navdne koristna. Moštvo je odlično — ženske so boljše kakor moški. Zdi se, da se spet bližajo onim časom, ko je slovenski plavalni šport beležil najlepše uspehe. Pri tem moramo v prvi vrsti imenovati odlično Draguša Finčeva. Sinoči je postavila nov jugoslovanski rekord v plavanju na 100 m prosto. Njen slog je dovršen. Drugi najboljši plavalec ilirske sekcije je Ciril Pelhan. Tudi od njega se lahko mnogo pričakujemo. Pelhan še ni dosegel svojega vrhunca. Ostala prva garnitura je izpopolnjena z dobrimi plavalkami in plavalci, ki prav dobro izpolnjuje vse vrzeli. Rezultat Toneta Cererja je zanj slab, toda on je plaval samo za točke. Kljub temu pa je pokazal, da je še vedno daleč najboljši prsi plavalec. Njegov slog in tehnika pri obratih navdušuje.

Druga garnitura Ilirije je nastopila proti Mariborskemu plavalnemu klubu. Tudi v tej borbi je zmagala Ilirija z 20 točkami prednosti. Ilirija pa je s tem pokazala, da ima prav dobro tudi drugo garnituro in da vestno skrbi za svoj naraščaj. Kmalu bodo nekateri plavalci iz drugega moštva med prvimi.

Občinstvo je bilo sinoči navdušeno. Navijalo je tako, da kaj takega še zlepa nismo slišali. Vsak uspeh je bil viharno pozdravljen. Le proti koncu, ko so bile samo še štafete, je malo popustilo. To pa zato, ker ni bilo nobene borbe in premoči Ilirije prevladala. Pripomniti pa moramo, da mora vse to navijanje vedno ostati v meah športne fairnesse.

Organizacija prireditve je bila odlična v vsakem pogledu. Tudi v tem so funkcionarji Ilirije dosegli dovršeno popolnost. Spored, dasi zelo obširen, se je odvijal hitro in točno. Tudi k temu Iliriji čestitamo.

Tehnični izvidi plavalnega dvoboja med Ilirijo in ZPK so bili:

400 m prosto, moški: 1. Scarpa (Ilirija) 5:28.2; 2. Mihalek (Ilirija) 5:29.4; 3. Vidovič (ZPK) 5:41; 4. Bergler (ZPK) 6:01.1. — Točke: Ilirija 8, ZPK 3.
100 m prosto, ženske: 1. Fine (Ilirija) 1:14.2; nov jugoslovanski rekord; 2. Keržan (Ilirija) 1:22.2; 3. Brkič (ZPK) 1:26; 4. Vadasz (ZPK) 1:30. — Točke: Ilirija 16.

100 m hrbet, moški: 1. Pelhan (Ilirija) 1:15.8; 2. Drobnič (ZPK) 1:18.8; 3. Strmec (Ilirija) 1:20.8; 4. Pestevšek (Ilirija) 1:23. — Točke: Ilirija 22, ZPK 11.

200 m prsno, ženske: 1. Martin (Ilirija) 3:31.2; 2. Fischer (ZPK) 3:33.8; 3. Fine Saša (Ilirija) 3:43.4; 4. Peška (ZPK) 4:08.4. — Točke: Ilirija 29, ZPK 15.

100 m prosto, gospodje (liga Ilirija : ZPK): 1. Pelhan (Ilir.) 1:04.8; 2. Berglez (ZPK) 1:06.8; 3. Scarpa (Ilir.) 1:07; 4. Kovačević (ZPK) 1:12.2.
100 m hrbet, dame (liga Ilirija : ZPK): 1. Fine Draguša (Ilir.) 1:38.6; 2. Bradac (Ilir.) 1:41.4; 3. Fischer (ZPK) 1:43.2; 4. Brožičević (ZPK) 1:47.6.

200 m prsno, gospodje (liga Ilirija : ZPK): 1. Herzog (Ilir.) 3:04; 2. Cerer (Ilir.) 3:03.8; 3. Dvoržak (ZPK) 3:09.9; 4. Reiser (ZPK) 3:12.6.
4 × 100 m prosto, dame (liga Ilirija : ZPK): 1. Ilirija (Fine Saša, Keržan, Martin, Fine Draguša) 5:52.8; 2. ZPK (Brkič, Kovačević, Bašić, Vadasz) 6:05.5.

4 × 200 m prosto, gospodje (liga Ilirija : ZPK): 1. Ilirija (Mihalek, Scarpa, Pelhan, Cerer) 10:09; 2. ZPK (Kovačević, Bergler, Drobnič, Vidovič) 10:41.

Točke skupaj: Ilirija 72, ZPK 37.
Waterpolo — Ilirija : ZPK 5 : 0 (2 : 0)

Ilirija : MPK 48 : 28

200 m prosto gospodje (Dvoboj MPK : Ilirija II.): 1. Hudnik (Ilirija) 2:37.8; 2. Banda (Ilirija) 2:45.4; 3. Braniselj (MPK) brez časa; 4. Amaliotti (MPK) 3:08.

100 m hrbet gospodje (MPK : Ilirija II.): 1. Grašek (Ilirija) 1:22.3; 2. Petek (MPK) 1:30; 3. Ciglič (Ilirija) 1:34.7; 4. Dornik (MPK) 1:45.6.

100 m prosto, gospodje (MPK : Ilirija II.): 1. Močan (Ilirija) 1:11.3; 2. Zimic (MPK) 1:12.8; 3. Andoljšek (Ilirija) 1:14; 4. Braniselj (MPK) 1:22.4.

100 m prsno, gospodje (MPK : Ilirija II.): 1. Tori (Ilir.) 1:28; 2. Voller (MPK) 1:31; 3. Jančič (MPK) 1:34.2; 4. Brozovič (Ilir.) 1:35.1.

2 × 50 m prosto, gospodje (dvoboj MPK : Ilirija II.): 1. Ilirija (Brunec, Močan, Hudnik, Friedrich, Jovanovič) 2:36.7; 2. MPK (Zlatič, Zimic, Golež, Jandl, Tomažič) 2:49.

Točke: Ilirija 58, MPK 22.
3 × 100 m gospodje (mešano) (dvoboj MPK : Ilirija II.): 1. Ilirija (Grašek, Rabič, Löser) 4:06.6; 2. MPK (Petek, Voller, Zimic) 4:23.4.
Točke skupno: Ilirija II. 48, MPK 28.

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer	Temperatura	Relativna vlažnost	Oludnost	Veter	Pada-vine
	sto stanje	na 10 m	na 10 m	na 10 m	smernost	m/m
Ljubljana	762.0	27.6	17.5	85	10	0
Maribor	761.8	20.6	14.0	80	10	0
Zagreb	760.2	23.0	17.0	80	2	0
Belgrad	761.0	30.0	17.0	80	5	S ₂
Sarajevo	762.5	31.0	13.0	80	5	0
Vis	761.7	27.0	19.0	60	4	NW ₂
Split	761.1	32.0	21.0	80	5	SW ₂
Kumbar	760.2	29.0	22.0	70	0	N ₂
Rab	761.2	30.0	19.0	90	3	S ₂
Dubrovnik	761.5	29.0	21.0	60	4	S ₂

Vremenska napoved: Pretežno oblačno brez bistvenih sprememb sedanjega vremena.

Koledar

Danes, četrtek, 25. julija: Jakob (Rado).
Petek, 26. julija: Ana.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarnarje: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Gariš, Moste, Zaloška c. 47.

40 letnica maturo. Da se domenimo, kdaj, kako in kje proslavimo 40 letnico maturantje ljubljanske gimnazije in realke iz leta 1900, vabi v Ljubljani in bližini bivajoče tovariše na sestanek v soboto dne 3. avgusta t. l. ob 18 v saloni pri »Sestici« poleg »Slona« — L. K.

Kongres UJNZB v Novem Sadu. Železničarska organizacija »Združenje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev« ima svoj letošnji kongres v Novem Sadu. Predkonference bodo 26. in 27. julija. Glavni kongresni dan je v nedeljo 28. julija t. l. Iz Ljubljane se odpeljuje delegati dne 25. julija t. l. — Je to že XXII. kongres tega Združenja. O poteku bomo še poročali.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga. Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani. To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad iversti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuste odlašanja.

Razstava načrtov za Dom onemoglih na Bokalah je podaljšana do nedelje 28. julija vključno. Vstopnine ni.

Objava. Pošta Bogomolje na otoku Hvaru prejema pogosto pošiljke za Selca na otoku Braču in Selca pošta Starigrad, nasprotno pa pošiljke za Selca pošta Bogomolje šele preko pošt Selca Dalmacija (na otoku Braču) in Starigrad. Opozarjajo se pošiljatelji takih pošilk, da v izogib zakasnitve v dostavi teh pošilk na njih napišejo točne naslove: Selca pošta Bogomolje, Selca pošta Starigrad, Selca na otoku Braču ali Selca Dalmacija, Selce Hrvatsko primorje, Selce nad Skofjo Loko. — Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani dne 23. julija 1940.

Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Mariboru bodo v prihodnjem šolskem letu oktobra, februarja in maja. Za prvi rok naj predložijo kandidacije prošnje po uradni poti, tako da bodo dospеле do 30. septembra 1940. Izpiti se začnejo v četrtek, 10. oktobra 1940 — Predsednik Izpitne komisije za praktične izpite učiteljev v Mariboru.

Cudna rekorderka

25 krat je že sedela v zaporu, sedaj so jo pa poslali tja že šestindvajsetič.

Maribor, 25. julija.

Pred nekaj dnevi sta bili prijavljeni mariborski policiji dve predrzni sepleparji. Obe prijaviteljici sta bili znani Mariborčanki, ki sta prišli tožiti nekemu šivilju. Inženirjeva soproga Roza Kotik je tožila, da je dala šivilji platna za perilo v vrednosti 4000 din in še 1000 din ji je posodila, sedaj pa ni ne šivilje ne platna in ne denarja. — Druga prijaviteljica trgovka Ivanka Legat pa je dejala, da je isti šivilji posodila 800 din gotovine. Obe sta navajali različni imeni ene in iste ženske, ki ju je osleparila. Policija je prišla na misel da bi bila ta ženska identična s šiviljo Franciško Simonič, katero imajo zabeleženo v policijskih dnevnih in sodnih aktih v vseh krajih naše države. Res se ni zmotila. Po daljšem iskanju so Simoničovo prijeli ter je potem priznala sepleparijo. Je to čudna ženska, ki ji je tatvina in sepleparstvo že v krvi. Do sedaj je bila sodnijsko obsojena na zaporne kazni že petindvajsetkrat. Najdaljša kazen, ki jo je odsedela, je znašala 5 let robije. Sedaj se nahaja šestindvajsetič za rešetkami ter ima gotovo tozadevni rekord med ženskim spolom v Sloveniji.

Skofja Loka

† Angelca Karla. Smrt je s svojo nemilostno roko zopet posegla med delavke v »Skofjeloški predilnici«. Zopet je moralo kloniti mlado, komaj 18letno dekle. Prejšnji ponedeljek je še vsa vedra in vesela delala in se smehljala kakor vedno. V tork zjutraj jo je pričela boleti roka. Bolečina in otekline na roki se ji je vedno bolj širila. Morala je leči. Ni slutila, da iz te boleisne postelje ne bo več vstala. Zelela je nazaj na delo. Bolezen pa se ji je vedno bolj elabšala in v petek je moral zdravnik odrediti prevoz v bolnišnico. Tam je bila komaj dva dni. V ponedeljek popoldne jo je Veselmoški poklical k sebi. V tork so jo prepeljali na njen dom v Piričce. Pokojna Angelca je bila pridna in marljiva delavka. Radi so jo imeli predstojniki, delavkam pa je bila dobra in ljubeznjiva tovarišica.

Spzemba na občini. S 1. avgustom bo Viktor Grazel pustil službo občinskega tajnika na občini. Kdo bo v bodoče tajnik, še ni znano.

Tombola. Eno izmed najbolj agilnih gasileških društev v skofjeloški župi je čisto gotovo gasilska četa v Zabnici. Ta priredi v nedeljo, dne 28. julija veliko tombolo z motornim kolesom kot glavnim dobitkom.

Kako bo končal napad na Anglijo? Kdaj bo konec vojne? Kdo bo zmagal? Vse to je napovedal Nostradamus. Kupite knjige »Prerokovanja Nostradamusova« v knjigarnah ali trafikah ali pišite na naslov: J. Golec, Maribor, pošt. predal 32 ter priložite v znakmah 12 din.

Mesto pestunje ozir. varuhinje otrok iščem pri poštini družini. Naslov v upravi »Slovenskega doma«.

»Francozi, ne odrecite se samim sebi!«

»Ni nas treba biti sram, da smo tako zelo ljubili svobodo, pač pa tega, da smo jo tako slabo branili«

Znani francoski književnik Mauriac je napisal v časopisu »Figaro« spodbudljiv članek na vse Francoze, ki so doživeli sedanje žalostne francoske čase in morda prečno gledajo na skorajšnjo preteklost, ali še bolj črno na bodočnost. V tem članku, ki mu je dal naslov »Ne odrecite se samim sebi«, je med drugim napisal tudi tole:

»V začetku smo se lahko bali, da Francozi niso sposobni, da bi se vrnili sami k sebi. Zdaj smo se prepričali o tej sposobnosti. Koliko smo si izpraveali vest zaradi sklenitve premirja. Ni nas treba biti sram, da smo tako zelo ljubili svobodo, pač pa le pred tem, ker smo jo tako slabo branili. Prav tako se nam ni treba sramovati, pač pa moramo biti celo ponosni na to, da spoštujemo človekovo osebnost. Prišel je le čas, da se lahko vprašamo, zakaj je bilo to spoštovanje človekove osebnosti v skrajni nevarnosti tako slabo nagrajeno. Zakaj se močne osebnosti popustile skoro na vseh vojaških in civilnih položajih?

Ne odrecimo se torej naši ljubezni do svobode, branimo človekovo osebnost, toda vzemimo si nauk iz tega, da je nesreča naredila »tabulo raso« iz nas in okoli nas, in poiščimo resnične pogoje svobode in individualne kulture. Naučimo se biti v neodvisni državi epet podjetni, odgovorni in svobodni državljani.«

Kakor se iz gornjih kratkih vrstic vidi, je tudi ta članek poln očitkov do tistih osebnosti, ki jim je bilo zaupano vodstvo države v trenutku, ko bi moral francoski narod pokazati vso svojo odgovornost in sposobnost, braniti se proti vsakomur, kdor bi poskušal seči po njegovi svobodni zemlji. Vidi se iz teh vrstic tudi, da Francozi sicer ni nikdar prenehali ljubiti svobode, a da je tudi premalo storili, da bi jo ohranili. Predvsem pa so premalo zanjeto storičili tisti, ki so usodo države vodili, pa so preveč mislili nase, premalo pa na to, kaj se utegne zgoditi zaradi njihove malomarnosti poštenemu francoskemu narodu in njegovi, le od njega ljubljani domovini.

Koliko žrtvujejo britanske kolonije za nadaljevanje vojne

Koliko pomagajo Veliki Britaniji v sedanji vojni njihove kolonije in druga čezmorska posestva, se med drugim vidi tudi iz izjave ki jo je dal večeraj angleški tajnik v ministertvu za kolonije in v kateri je dejal: Darovi v naravi, ki so jih dale kolonialne vlade in zasebniki kakor tudi razne organizacije po britanskih kolonijah za nadaljevanje vojne in za potrebe raznih človekoljubnih organizacij, predstavljajo vrednost 99.75 milijonov funt-sterlingov, pri čemer so všteta tudi brezobrestna posojila, ki so jih kolonije dale v ta namen.

Ce bi te funt-sterlinge preračunali v dinarje, bi šele videli, da to gotovo ni tako majhna vsota. Dobili bi znesek 25 milijard dinarjev.

Po sto letih se bodo vrnili v domovino

Te dni je prišlo na dnevni red tudi vprašanje tistih Nemcev, ki živijo na področju Besarabije in severnega dela Bukovine, torej v krajih, katere je zadnjič zasedla ruska vojska. V Moskvi se zdaj mudi posebno nemško zastopstvo, ki s sovjetskimi pristojnimi činitelji rešuje vprašanje vrnitve teh Besarabskih in bukovinskih Nemcev v domovino. Nemško časopisje zadnje dni mnogo piše o tem. Pri tej priliki podaja tudi nekaj podrobnih podatkov o tem, kdaj so se Nemci sploh naselili v teh vzhodnih krajih. Med drugim pravi:

Večina Nemcev, ki naj se vrnejo iz Besarabije je naseljenih v 288 vaseh okoli Tarutina in Sarata v Besarabiji. Njihovi predniki so se naselili v teh krajih v dobi od 1814 do 1842 leta. Doma so po veliki večini iz južne Nemčije in deloma iz vzhodnih pruskih pokrajin. Je jih približno 75 do 80 tisoč. Vsi naj bi se zdaj vrnili v njihovo pravo domovino, ker se manjšinsko vprašanje na ta način lahko najučinkoviteje reši.

Tudi živali imajo smisel za čistočo

Nekatere živali kažejo čudovit smisel za čistočo. To kažejo zlasti pri hrani, ki se jim zdi nečista ali pa zdravju škodljiva. Tako pripoveduje raziskovalec Pucheran, da se Hotentoti ne dotaknejo hrane ali sadežev, ki jih opica, imenovana Cynocephala le chacma noče jesti. Dobro namreč vedo, da so gotovo škodljivi, če jih še opica ne mara. Ta raziskovalec pravi med drugim: Kadar so domačini hoteli zastrupiti takšne opice, ker so jim delale škodo, se jim je to le redkokdaj posrečilo. Tudi arabski hrt je zelo natančen. Ne je ali pije iz posode, če ni čista. Tako je natančen, da mleka, ki vanj kdo samo roke pomočil, noče piti. Nekateri konji so tako občutljivi, da hrane, ki jo je druga žival samo povohala, tudi oni ne marajo. Paragvajski jelen ne pokusi kruha, če ga je kdo že prej ugriznil. Znano je, da osel, tako zaničevana žival, zelo pazi na čistočo. Umazane vode ne pije. Voda je lahko slana ali grenka, toda čista mora biti. Celo kadar je hudo žejen ne pije vode, ki so jo druge živali skalele.

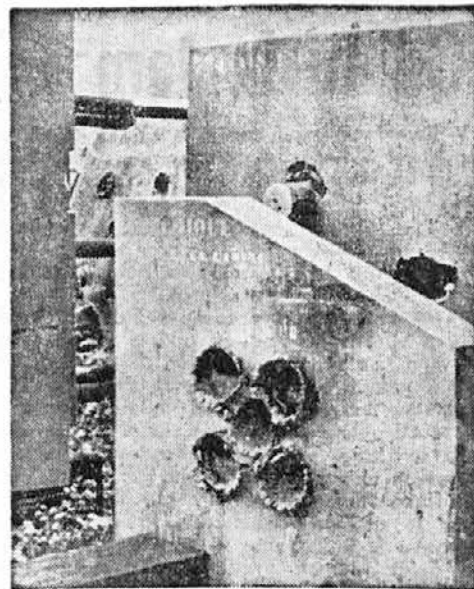
Povodni konj, ki so ga pripeljali iz Egipta v Anglijo, je čuvajem prizadejal mnoge skrbi. Pil je samo sveže mleko in ni maral nobene druge jedi. Ko se je pripeljal v London, je takoj spoznal vse mlečne potvorbe, s katerimi so ga hoteli prevariti.

Tovarna, ki bo uporabljala kot surovine same kovinske odpadke

Priznati je treba, da nikjer na svetu nimajo ljudje toliko smisla za varčevanje, kakor v Nemčiji in v zadnjem času tudi v tistih pokrajinah, ki so jih Nemci zasedli v sedanji vojni. Povsod se opažajo znamenja takšnega vzornega varčevanja. Treba je izkoristiti vse, kakorkoli bi še kdaj utegnili priti prav. To varčevanje pa nima svojega velikega pomena samo zaradi tega, ker prihrani državi precej denarja, pač pa morda še bolj, ker ljudje počasi dobijo samu smisel za varčevanje, kar je lahko le v njihovo lastno korist.

Iz Nizozemske, kjer so zdaj gospodarji tudi Nemci, poročajo, da bo v Harlemu zgrajena prva tovarna, v kateri bodo izdelovali stvari iz medu, predvsem žico. Posebnost te tovarne pa bo v tem, da bo kot surovine porabljala le kovinske odpadke iz drugih nizozemskih tovarn. Obenem bo to tudi prva tovarna tovarna na Nizozemskem.

Gospodarske skrbi Turčije. Turški list »Jeni Sabah« ugotavlja, da se čuti v Turčiji po prekinitvi trgovinskih vezi z Anglijo, Francijo, Nizozemsko in Belgijo veliko pomanjkanje blaga. Istočasno so padle cene domačih poljedelskih pridelkov, ker je sedaj Turčija brez pravih izvoznih možnosti in bo morala vlada nova tržišča šele iskati.

Na močnih jeklenih ploščah, s kakršnimi so opremljeni nemški topovi, preskušajo probnost francoskih topovskih krogel iz znanih orožarn v Creusotu.

90 kg zlata je šlo skrivaj čez romunsko mejo

Razkrinkali so družbo, ki se ni ukvarjala samo s tihotapstvom zlata, pač pa tudi z vohunstvom

Nemška uradna agencija poroča, da so romunske oblasti prijele nekaj članov nove tihotape družbe, o kateri je zdaj tudi ugotovljeno, da je že pred dvajsetimi leti pošiljala čez mejo romunsko zlato. Romunske oblasti so takšnim nevarnim družbam prišle na sled že pred štirimi leti. Sedanja preiskava je ugotovila, da je omenjena družba prethotapla čez mejo okoli 90 kilogramov zlata. Kam je šlo to zlato, ne povedo.

Ti ljudje pa se niso bavili samo s tihotapstvom zlata, pač pa tudi z vohunstvom. Gotovo jih bo

doletela najhujša kazen, kajti poročajo, da jih bodo izročili vojaškemu sodišču, ki jih bo sodilo zaradi zločina proti državi, zaradi vohunstva in veleizdaje. Kazen za takšne stvari pa je navadno smrt.

Družbo je vodil neki Herman Ernest iz Cluja, posebno vnet njegov pomagač pa je bil njegov sin Adalbert. Dosedanja poročila pravijo, da so oblasti razen teh dveh prijele tudi nekega Haupteile iz Bistrice in Wilhelma Goldsteina, o katerem dozdaj še ni znano, kje je doma. Sodeč po njihovih imenih, bi skoro rekli, da so to Judje.

Program radio Ljubljana

Četrtek, 25. jul.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Baletna glasba (plošče) — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi 13.02 Kmečki trio — 14 Poročila — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura: Predavanje ministrstva za ljudsko telesno vzgojo — 19.40 Objave — 20 Deset minut zabave — 20.10 Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič) — 20.30 Tamburaški orkester (L. Karmelj) — 21.15 Reprodukcijski koncert simf. glasbe — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Samospevi (gdč. Štefka Korenčanova) ob spremljevanju citer (Vilko Skok).

Drugi programi

Četrtek, 25. julija: Belgrad: 21 Narodne pesmi — Zagreb: 20.30 Kvartet. — Bratislava: 21.30 Kom. koncert. — Praha-Bрно: 19.25 Vojaška godba. — Solija: 21 Španske pesmi. — Beromünster: 21.10 Sekstet. — Budimpešta: 20.10 Orkestr. koncert. — Stockholm-Hörby: 20.50 Puccinijeva »Madame Butterfly«. — Trst-Milan: 22.10 Kom. glasba. — Rim-Bari: 21.15 Simf. koncert. — Kodanj: 20.10 Klavir in klar. — Sottens: 21.15 Faurejev kvartet. Belgrajska kratkovalovna postaja: Yua, Yub (49.18 m): 19.40 Poročila in slovenščini — Yuh, Yug (16.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Narobe. — »Zakaj sem žalosten? Poročil sem dekle, ki je izvrstno igrala na klavir, kuhati pa ni znala nič. Zato sva vžela v hišo še njeno mamo, ki je znala izvrstno kuhati, igrati na klavir pa nič.«

»To vendar ni nič hudega.«

»Sedaj pa igra moja tašča na klavir, žena pa kuha.«

Na razstavi. Morate mi popustiti 30% na vstopnini, ker sem na eno oko slep!

Opozorilo. »Moram vas pa le na nekaj opozoriti, mladi gospod! Vaš šef ni preveč zadovoljen z vami. Če se glasno smejete, se jezi. Če se samo smehljate, misli, da se iz ujeja norčujete, če se pa sploh ne smejete, vam to zameti. Po tem se boste morali ravnati, da bo z vami zadovoljen.«

Prizor s trga v Tangerju, ki so ga pred nedavnim spet zasedli Španci.

Plima in oseka tudi na kopnem

Splošno je znano, da ni morská gladina nepremična ploskev, ampak da se v teku 25 ur dvakrat dvigne in zopet dvakrat pade. Vzrok je težnostno privlačevanje, ki ga izvaja mesec na vode v morjih. Plimovanje ali bibavica, kakor pravimo temu morskemu pojavu, je zelo neenakomerno razdeljeno. V Atlantskem oceanu pade in se dvigne voda ponekod samo en meter, ponekod ob angleški obali pa celo 15 do 20 metrov. Misel, da je bibavica vzrok mjesec, je zapisal že Newton. Do novejšega časa je vladalo prepričanje, da je plimovanje omejeno samo na morje. Vendar pa to ne drži. Tudi kopna zemlja se dviga in pada. Tega ne opazimo neposredno, kakor tudi plimovanja na ladjah sredi morja ne moremo zaznati. Pač pa so učenjaki izmerili plimovanje kopne zemlje in dognali, da znaša 46 cm. Kar težko je človeku verjeti, da se vsak dan dvakrat zazibljemo skoro za pol metra navzgor in navzdol in da naša tla niso tako nepremična, kakor se zde.

Na svetu živi 2.143.000.000 ljudi

Statistični mesečnik Zveze narodov objavlja podatke o prebivalstvu sveta. Ob koncu lanskega leta je bilo na svetu 2.143.000.000 prebivalcev. Evropa jih je štela brez Rusije 400 milijonov, Afrika nekaj nad 160 milijonov, Severna Amerika 142 milijonov, Srednja in Južna Amerika nad 130 milijonov, Avstralija pa 10.500.000. Izmed poedinih držav je na prvem mestu Kitajska, ki ima 16 milijonov, potem Indija s 136 milijoni, Rusija s 170 milijoni, Združene države s 130 milijoni, Nemčija z Avstrijo in Sudeti 79 milijonov, Japonska 70 milijonov, Holandska Indija 68 milijonov, Anglija 46 milijonov, Brazilija in Italija 114 milijonov in Francija 42 milijonov.

79

To noč so strežniki pripravili slovesno večerjo iz petih jedi, med njimi sveže postvri iz Schwarzwalda. Veliko potnikov je prišlo na večerjo v večerni obleki.

Po večerji smo priredili radijsko oddajo za Ameriko. Oddaja je vsebovala klavirsko točko profesorja Wagnerja, petje lady Wilkinsove ter nagovore dr. Eekenerja in več potnikov. Med njimi sem bil tudi jaz.

Po oddaji so se potniki zbrali v kadični in v točilnici, da bi z mnogimi napitnicami in pesmimi praznovali približanje ameriški celini.

Pogovarjali smo se o primernem imenu za prvega otroka, ki bo rojen v zraku na Zeppelinu, kar se dandanes lahko zgodi. Jaz sem predlagal ime Helium, če bo fant, in Shelium, če bo deklica. Ime je bilo povzeto po angleških zajimkih he-on in she-ona, končnica pa je bila vzeta po plinu heliu, s katerim so pozneje polnili zračne ladje. Moj predlog so sprejeli. Vesela družina je ostala skupaj skoraj vso noč.

Zjutraj smo pred zoro videli prvi soj Amerike. Ob 4.12 smo zagledali na desni ovratnici podobno, kilometer dolgo progo luči — obrežje Long Islanda. Potniki so oblegali sprehajalna okna.

Ob 4.35 smo bili nad Long Islandom in smo krenili proti

Brooklynu, potniki pa so se medtem zbirali v jedilnici k zajtrku iz prepečenca, klobase, kave in marmelade. Speči milijoni 300 metrov pod nami, se je zdelo, da ne vedo nič o našem letu.

Točno ob petih je »Hindenburg« zdrsil čez Battery. Ravno se je delal dan.

Nenadoma je zadonel peklenski koncert iz stotin parnih piščali na tovarnih in potniških parnikih, ki so nas pozdravljali. Videli smo bele oblake iz parnih piščali z ladij na Hudsonu ter Eastriverju. Potniki so se od razburjenja sklanjali daleč ven ter klepetali v vseh jezikih. Luč na sprehajališčih so ugasnili, da smo bolje videli.

Z zmanjšano hitrostjo smo krožili nad donebnikom Empire State Building. Peljali smo le nekaj sto metrov nad njim. Pogled nanj je vzbudil občudujoče vzklike pri Evropejcih, ki niso še nikdar videli Newyorka.

V Sredi parka Central se je »Hindenburg« obrnil proti Hudsonu ter preletel drugo znamenje nemškega vstajenja v svetu trgovine — parnik »Bremen«, ki je naravnal na nas dva mogočna žarometa. Njegove zamolke sirene so vreščale. Naši nemški sopotniki so mahali z robei iz oken in bili vsi vročini od razburjenja.

Nepretrgano vreščanje in piskanje siren je prebudilo tisoče ljudi tam spodaj. Videli smo, kako so ljudje drveli iz hiš, kazali na nas in strmeli navzgor. Ko je potem vzhlo sonce, je zračna ladja letela po Hudsonu navzdol, mimo kipa Svobode proti Lakehurstu.

Naglo sem napisal poročilo o našem letu nad Newyorkom ter ga vrgl skozi okno nekemu od naših, ko smo viseli nad letališčem v Lakehurstu.

Ogromni trup ladje se je nežno spustil proti Lakehurstu, 61 ur ter 38 minut potem, ko je zapustil Srednjo Evropo. Bil je to let, dolgo 8600 kilometrov. Med potjo smo samo dvakrat kosili, dvakrat večerjali in trikrat zajtrkovali. Ocean smo tako hitro premerili, da nam je bilo težko paziti na čas, ker so bili naši dnevi dolgi po 27 ur.

To je bilo povoda za trajno zmešnjavo med časom po Greenwichu, med srednjeevropskim časom, med ladijskim časom, ki se je nekako ujemal z našim položajem na Oceanu, med vzhodnim normalnim časom in med vzhodnim dnevnim časom. Saljavec, ki je uro v točilnici pogosto premaknil nazaj, da bi ga lahko dalje lomil, je uvedel še eno mero za čas. Celo častniku na ladji se je zdelo, da

so včasih malo negotovi z ozirom na vzhodni normalni čas in vzhodni dneveni čas ter na njuno razmerje do ladijskega časa in do časa po Greenwichu.

Ta nagli let od ene celine do druge čez 6000 kilometrov morja je vzbudil v meni zanimiv občutek zmede. Duša ni zmogla korakati vstrie s telesom. Še pred manj kakor 62 urah sem bil v Srednji Evropi. Med tem časom se je 106 ljudi prepeljalo čez četrtino zemeljske oble in zdelo se mi je, da je moje leto pustilo svojega duha za sabo. Trajalo je ves dan, preden sem se znašel in docela razumel, da sem spet nazaj v Ameriki.

Kri, solze in nasilje.

Prejšnja poglavja sem pisal poleti 1936 na neki kmetiji. Živel sem tam sam v kolibi, dolgi štiri metre, na robu doline Housatonic, v severnem Connecticutu. Skozi odprta okna se mi je ponujal širen razgled čez široko sončno dolino do gozdnatih, zelenih verig Berkshirejskega visavja. Spokojne, bele domačije so ležale po pobočjih med obzidanimi, valujočimi koruznimi polji, in govedo se je mirno, do kolen globoko paslo v bujni travi ob lesketajočih se strugah.

To poletje je bila idilična medigra miru. Evropski hruse še mi je zdel samo kot šibak, vznemirljiv odmev na obzorju.

Nisem vedel, da bom iz tega podeželskega miru planil na glavo v Španijo, v ozačje krvi, solza in nasilja.

Ko sem oddal rukopis, je moje newyorško uredništvo sklenilo, da me pošlje takoj in naravnost v Španijo. Odločil sem se, da pojdem k Francovi armadi, ker je napadala in bo zaradi tega s časnikarskega stališča najbrž nudila več snovi.

Po potovanju od francoske meje do Burgosa, sva Reynolds Packard in jaz zapustila naslednji dan mesto, še preden se je zdanilo in odšla proti Talaveri čez Valla Dolida, Avilo in čez mračne gore Sierra de Gredos. Med mejo in Talavero so naju 74krat ustavili, da so pregledali najina izkazila.

Nekaj kilometrov pred Talavero je zrak okuževal dušiljni smrad. V pocestnih jarkih so ležale skrivljene postave. Po dve in po tri, oblečene v grobe, sinje delovne obleke. Bila so gnijoca trupla rdečih miličnikov, ki so padli v bojih pred dvema tednoma. Obrazi so v vročem soncu požrnili.